

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 14ης Ιανουαρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαίωμα ιδιοκτησίας – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προσφυγής – Απόφαση-πλαίσιο 2005/212/ΔΕΥ – Δήμευση προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος – Οδηγία 2014/42/ΕΕ – Δέσμευση και δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει την υπέρ του Δημοσίου δήμευση περιουσιακού στοιχείου το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του αδικήματος της λαθρεμπορίας – Περιουσιακό στοιχείο το οποίο ανήκει σε καλόπιστο τρίτο»

Στην υπόθεση C-393/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το *Apelativen sad – Plovdiv* (εφετείο του *Plovdiv*, Βουλγαρία) με απόφαση της 16ης Μαΐου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Μαΐου 2019, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης κατά του

ΟΜ,

παρισταμένων των:

Okrazhna prokuratura – Haskovo,

Apelativna prokuratura – Plovdiv,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (εισηγητή) και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η *Okrazhna prokuratura – Haskovo*, εκπροσωπούμενη από τη V. Radeva-Rancheva,
- η *Apelativna prokuratura – Plovdiv*, εκπροσωπούμενη από τον I. Perpelov,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Μ. Τασσοπούλου, Σ. Χαριτάκη και Α. Μαγριππή,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την Υ. Marinova και τον R. Troosters,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Ιουνίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 17, παράγραφος 1, και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά του ΟΜ σχετικά με τη δήμευση, κατόπιν της καταδίκης του για διακεκριμένη λαθρεμπορία, περιουσιακού στοιχείου χρησιμοποιηθέντος για τη διάπραξη του εν λόγω αδικήματος το οποίο ανήκε σε καλόπιστο τρίτο.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η απόφαση-πλαίσιο 2005/212/ΔΕΥ

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 3 της απόφασης-πλαισίου 2005/212/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2005, για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος (ΕΕ 2005, L 68, σ. 49), έχει ως εξής:

«Σύμφωνα με την παράγραφο 50 στοιχείο β) του προγράμματος δράσης της Βιέννης, εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, θα πρέπει να γίνει βελτίωση και προσέγγιση, όπου απαιτείται, των εθνικών διατάξεων στον τομέα της κατάσχεσης και της δήμευσης των προϊόντων του εγκλήματος, λαμβανομένων υπόψη των δικαιωμάτων των καλή τη πίστει τρίτων μερών.»

- 4 Κατά το άρθρο 1, τρίτη και τέταρτη περίπτωση, της εν λόγω απόφασης-πλαισίου, με τίτλο «Ορισμοί»:

«Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης-πλαισίου:

– [...]

- ως “όργανα” νοούνται κάθε είδους αντικείμενα που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν με οποιονδήποτε τρόπο, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, για να διαπραχθούν ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα,
- ως “δήμευση” νοείται μια ποινή ή ένα μέτρο που διατάσσεται από δικαστήριο κατόπιν διαδικασίας σχετικής με ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα και καταλήγει στην οριστική αποστέρηση του περιουσιακού στοιχείου».

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω απόφασης-πλαisiού, με τίτλο «Δήμευση», προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε κράτος μέλος υιοθετεί τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, η δήμευση οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από ποινικά αδικήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή διαρκείας άνω του έτους, ή περιουσιακών στοιχείων η αξία των οποίων αντιστοιχεί στα προϊόντα αυτά.

2. Για φορολογικά αδικήματα, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν άλλες διαδικασίες πλην ποινικών προκειμένου να αποστερηθεί ο δράστης των προϊόντων του εγκλήματος.»

6 Κατά το άρθρο 4 της ίδιας απόφασης-πλαisiού, με τίτλο «[Μ]έσα [ένδικης προστασίας]»:

«Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζει ότι ενδιαφερόμενα μέρη που θίγονται από τα μέτρα των άρθρων 2 και 3 έχουν αποτελεσματικά [...] μέσα [ένδικης προστασίας] για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους.»

Η οδηγία 2014/42/ΕΕ

7 Οι αιτιολογικές σκέψεις 9, 33 και 41 της οδηγίας 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2014, L 127, σ. 39, και διορθωτικό ΕΕ 2014, L 138, σ. 114), έχουν ως εξής:

«(9) Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να τροποποιήσει και να επεκτείνει τις διατάξεις των αποφάσεων-πλαisiών 2001/500/ΔΕΥ [του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος (ΕΕ 2001, L 182, σ. 1),] και 2005/212/ΔΕΥ. Οι εν λόγω αποφάσεις-πλαisia θα πρέπει να αντικατασταθούν εν μέρει για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία.

[...]

(33) Η παρούσα οδηγία επηρεάζει ουσιαστικά τα δικαιώματα προσώπων, όχι μόνο υπόπτων ή κατηγορουμένων, αλλά και τρίτων που δεν υπόκεινται σε δίωξη. Είναι επομένως αναγκαίο να προβλέπονται ειδικές διασφαλίσεις και [...] μέσα [ένδικης προστασίας] που να εγγυώνται τη διατήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα ακρόασης για τρίτους οι οποίοι ισχυρίζονται ότι είναι κύριοι του επίδικου περιουσιακού στοιχείου ή ότι έχουν άλλα περιουσιακά δικαιώματα (“εμπράγματα δικαιώματα”, “ius in rem”), όπως το δικαίωμα επικαρπίας. Η απόφαση δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει να κοινοποιείται στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο το συντομότερο δυνατόν μετά την εκτέλεσή της. Ωστόσο, οι αρμόδιες αρχές δύνανται να αναβάλλουν τη γνωστοποίηση τέτοιων αποφάσεων στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο λόγω των αναγκών της έρευνας.

[...]

(41) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, ήτοι η διευκόλυνση της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις, δεν μπορεί να επιτευχθεί ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη μπορεί όμως να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα όρια που είναι αναγκαία για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.»

8 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

- 3) ως “όργανα” νοούνται κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν με οποιονδήποτε τρόπο, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, για να διαπραχθούν ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα·
- 4) ως “δήμευση” νοείται η οριστική αποστέρηση του περιουσιακού στοιχείου την οποία διατάσσει δικαστήριο σε σχέση με ποινικό αδίκημα·

[...]».

9 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία ισχύει για ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από:

- α) τη σύμβαση που καταρτίστηκε δυνάμει του άρθρου Κ.3 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...]
- β) την απόφαση πλαίσιο 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, για ενίσχυση της προστασίας από την παραχάραξη ενόψει της εισαγωγής του ευρώ με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων [(ΕΕ 2000, L 140, σ. 1)]·
- γ) την απόφαση-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών [(ΕΕ 2001, L 149, σ. 1)]·
- δ) την απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος [(ΕΕ 2001, L 182, σ. 1)]·
- ε) την απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας [(ΕΕ 2002, L 164, σ. 3)]·
- στ) την απόφαση-πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 σχετικά με την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα [(ΕΕ 2003, L 192, σ. 54)]·
- ζ) την απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων διατάξεων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών [(ΕΕ 2004, L 335, σ. 8)]·
- η) την απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος [(ΕΕ 2008, L 300, σ. 42)]·
- θ) την οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου [(ΕΕ 2011, L 101, σ. 1)]·

- ι) την οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλασιού 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου [(ΕΕ 2011, L 335, σ. 1)]·
- ια) την οδηγία 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Αυγούστου 2013, για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλασιού 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου [(ΕΕ 2013, L 218, σ. 8)],

καθώς και από άλλες νομικές πράξεις, εφόσον σε αυτές προβλέπεται ρητά ότι η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται για ποινικά αδικήματα που εναρμονίζονται με τις εν λόγω πράξεις.»

- 10 Το άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/42, με τίτλο «Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο», ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις, ώστε να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία έως τις 4 Οκτωβρίου 2016. Διαβιβάζουν πάραυτα στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.»

- 11 Το άρθρο 14 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Αντικατάσταση της κοινής δράσης 98/699/ΔΕΥ και συγκεκριμένων διατάξεων των αποφάσεων-πλασιών 2001/500/ΔΕΥ και 2005/212/ΔΕΥ», προβλέπει τα εξής:

«1. Το άρθρο 1 στοιχείο α) της κοινής δράσης 98/699/ΔΕΥ [της 3ης Δεκεμβρίου 1998, η οποία θεσπίζεται από το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος (ΕΕ 1998, L 333, σ. 1)], τα άρθρα 3 και 4 της απόφασης-πλασιού 2001/500/ΔΕΥ και το άρθρο 1 τέσσερις πρώτες περιπτώσεις και το άρθρο 3 της απόφασης-πλασιού 2005/212/ΔΕΥ αντικαθίστανται από την παρούσα οδηγία για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των εν λόγω κρατών μελών σχετικά με τις προθεσμίες μεταφοράς των εν λόγω αποφάσεων-πλασιών στο εθνικό δίκαιο.

2. Για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στην κοινή δράση 98/699/ΔΕΥ και στις διατάξεις των αποφάσεων-πλασιών 2001/500/ΔΕΥ και 2005/212/ΔΕΥ που αναφέρονται στην παράγραφο 1 θεωρούνται παραπομπές στην παρούσα οδηγία.»

Το βουλγαρικό δίκαιο

- 12 Κατά το άρθρο 37, παράγραφος 1, του Nakazatelen kodeks (ποινικού κώδικα, στο εξής: NK):

«Οι ποινές είναι:

[...]

3. η δήμευση των υπαρχόντων περιουσιακών στοιχείων·

[...]».

- 13 Από το άρθρο 242, παράγραφος 1, του NK προκύπτει ότι η διακεκριμένη λαθρεμπορία τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή από τρία έως δέκα έτη και με χρηματική ποινή 20 000 έως 100 000 βουλγαρικά λέβα (BGN) (περίπου 10 226 έως 51 130 ευρώ).

14 Το άρθρο 242, παράγραφοι 7 και 8, του ΝΚ ορίζει τα εξής:

«(7) [...] Το αντικείμενο της λαθρεμπορίας κατάσχεται υπέρ του Δημοσίου, ανεξαρτήτως του κυρίου του, ενώ εάν δεν υφίσταται πλέον ή έχει μεταβιβαστεί, καθορίζεται ποσό το οποίο αντιστοιχεί στην αξία του στην εγχώρια τιμή λιανικής πώλησης.

(8) [...] Το μεταφορικό μέσο ή το δοχείο που χρησίμευσε για τη μεταφορά των λαθραίων εμπορευμάτων κατάσχεται υπέρ του Δημοσίου, ακόμη και όταν δεν ανήκει στην κυριότητα του δράστη του ποινικού αδικήματος, εκτός αν η αξία του δεν αντιστοιχεί στη σοβαρότητα του αδικήματος.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ο ΟΜ, απασχολούμενος ως οδηγός σε μεταφορική εταιρία εγκατεστημένη στην Τουρκία, εκτελούσε διεθνείς μεταφορές με οδικό ελκυστήρα και ημιρυμουλκούμενο όχημα τα οποία ανήκαν στην εταιρία αυτή.

16 Στις 11 Ιουνίου 2018, ενώ ετοιμαζόταν να πραγματοποιήσει μεταφορά μεταξύ της Κωνσταντινούπολης (Τουρκία) και του Delmenhorst (Γερμανία), ο ΟΜ αποδέχθηκε την πρόταση ενός ατόμου να μεταφέρει παρανόμως, έναντι αμοιβής, 2 940 αρχαία νομίσματα στη Γερμανία.

17 Στις 12 Ιουνίου 2018, μετά τη διέλευση των συνόρων μεταξύ Τουρκίας και Βουλγαρίας, ο ΟΜ υποβλήθηκε σε τελωνειακό έλεγχο στο πλαίσιο του οποίου ανακαλύφθηκαν τα νομίσματα που είχε αποκρύψει στον οδικό ελκυστήρα.

18 Τα νομίσματα, των οποίων η αξία εκτιμήθηκε, σύμφωνα με αρχαιολογική και νομισματική πραγματογνωμοσύνη, σε 73 500 BGN (περίπου 37 600 ευρώ), ο οδικός ελκυστήρας, το ημιρυμουλκούμενο όχημα, το κλειδί ανάφλεξης και οι άδειες κυκλοφορίας του εν λόγω οδικού ελκυστήρα αφαιρέθηκαν και ελήφθησαν ως υλικά αποδεικτικά στοιχεία για το τεκμαιρόμενο αδίκημα.

19 Κατά τη διάρκεια της προανάκρισης, ο διευθυντής της τουρκικής εταιρίας στην οποία εργαζόταν ο ΟΜ ζήτησε την απόδοση του οδικού ελκυστήρα και του ημιρυμουλκούμενου οχήματος, ισχυριζόμενος ότι η εν λόγω εταιρία δεν είχε καμία σχέση με το ποινικό αδίκημα και ότι η απόδοση των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων δεν θα παρεμπόδιζε την προανάκριση. Το αίτημα απορρίφθηκε από τον αρμόδιο για την προανάκριση εισαγγελέα με την αιτιολογία ότι, σύμφωνα με το βουλγαρικό δίκαιο, τα υλικά αποδεικτικά στοιχεία διατηρούνται μέχρι την περάτωση της ποινικής διαδικασίας και ότι η απόδοσή τους θα παρεμπόδιζε την προανάκριση. Ο διευθυντής προσέβαλε την απορριπτική απόφαση ενώπιον του Okrazhen sad Haskovo (πλημμελειοδικείο του Χάσκοβο, Βουλγαρία), το οποίο την επικύρωσε με διάταξη της 19ης Οκτωβρίου 2018, η οποία δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.

20 Με απόφαση της 22ας Μαρτίου 2019, ο ΟΜ καταδικάστηκε από το Okrazhen sad Haskovo (πλημμελειοδικείο του Haskovo) για διακεκριμένη λαθρεμπορία, του επιβλήθηκε δε στερητική της ελευθερίας ποινή τριών ετών και χρηματική ποινή 20 000 BGN (περίπου 10 200 ευρώ). Τα νομίσματα και ο οδικός ελκυστήρας κατασχέθηκαν υπέρ του Δημοσίου σύμφωνα με το άρθρο 242, παράγραφος 7, και με το άρθρο 242, παράγραφος 8, του ΝΚ, αντιστοίχως. Αντιθέτως, το ημιρυμουλκούμενο όχημα, το οποίο δεν συνδεόταν άμεσα με τη διάπραξη του αδικήματος, αποδόθηκε στην εταιρία στην οποία εργαζόταν ο ΟΜ.

21 Ο ΟΜ άσκησε έφεση κατά της ως άνω απόφασης ενώπιον του Apelativen sad – Plovdiv (εφετείου του Plovdiv, Βουλγαρία) κατά το μέρος που η εν λόγω απόφαση διέτασσε την κατάσχεση του οδικού ελκυστήρα, υποστηρίζοντας ότι η κατάσχεση αυτή ήταν αντίθετη, μεταξύ άλλων, προς τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ καθώς και του Χάρτη.

- 22 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η κατά το άρθρο 242, παράγραφος 8, του ΝΚ υπέρ του Δημοσίου κατάσχεση του οχήματος που χρησίμευσε για τη μεταφορά των λαθραίων στοιχείων αποτελεί όντως αναγκαστική κατάσχεση κατόπιν της διάπραξης του αδικήματος της λαθρεμπορίας, πλην όμως δεν συνιστά ποινή, αντιθέτως προς τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων του δράστη, κατά την έννοια του άρθρου 37, παράγραφος 1, σημείο 3, του ΝΚ.
- 23 Τούτου δοθέντος, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του άρθρου 242, παράγραφος 8, του ΝΚ, το οποίο θεσπίστηκε πριν από την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Ιανουαρίου 2007, με τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, και δη με το άρθρο 17, παράγραφος 1, και το άρθρο 47 του Χάρτη.
- 24 Ειδικότερα, το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι η κατά τη διάταξη αυτή κατάσχεση, ακόμη και στην περίπτωση που το μεταφορικό μέσο το οποίο χρησίμευσε για τη μεταφορά του λαθραίου αντικειμένου δεν ανήκει στον δράστη του αδικήματος, θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανισορροπία μεταξύ του συμφέροντος του τρίτου κυρίου, ο οποίος δεν έχει μετάσχει στη διάπραξη της αξιόποινης πράξης και ουδόλως συνδέεται με αυτήν, και του συμφέροντος του Δημοσίου να δημεύσει αυτό το περιουσιακό στοιχείο επειδή χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του αδικήματος.
- 25 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 13ης Οκτωβρίου 2015, *Ünspeđ Paket Servisi San. Ve TiC. A. Ş. κατά Βουλγαρίας* (CE:ECHR:2015:1013JUD000350308), με την οποία κρίθηκε ότι η βάσει του άρθρου 242, παράγραφος 8, του ΝΚ κατάσχεση φορτηγού ανήκοντος σε εταιρία εγκατεστημένη στην Τουρκία αντιβαίνει στο άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, του οποίου το περιεχόμενο είναι πανομοιότυπο με εκείνο του άρθρου 17, παράγραφος 1, του Χάρτη. Συγκεκριμένα, το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι η ιδιοκτήτρια του φορτηγού εταιρία στερήθηκε την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, δεδομένου ότι δεν της είχε επιτραπεί να εκθέσει την άποψή της στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας και, ως εκ τούτου, δεν διασφαλίστηκε η εξισορρόπηση όλων των συμφερόντων.
- 26 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι, κατά την αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας 2014/42, λαμβανομένου υπόψη ότι η οδηγία αυτή επηρεάζει ουσιαστικά τα δικαιώματα προσώπων, είναι αναγκαίο να προβλέπονται ειδικές εγγυήσεις και μέσα ένδικης προστασίας που να διασφαλίζουν την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων αυτών, όχι μόνον των υπόπτων ή των κατηγορουμένων, αλλά και των τρίτων που δεν υπόκεινται σε δίωξη, τούτο δε περιλαμβάνει το δικαίωμα ακρόασης για τρίτους οι οποίοι ισχυρίζονται ότι είναι κύριοι των επίδικων περιουσιακών στοιχείων.
- 27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το *Apelativen sad Plovdiv* (εφετείο του Plovdiv) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 17, παράγραφος 1, του [Χάρτη] την έννοια ότι αντιτίθεται, λόγω διατάραξης της ισορροπίας μεταξύ του γενικού συμφέροντος και της επιταγής περί προστασίας του δικαιώματος ιδιοκτησίας, σε εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 242, παράγραφος 8, του [ΝΚ], κατά την οποία δημεύεται υπέρ του Δημοσίου μεταφορικό μέσο που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη διακεκριμένης περίπτωσης λαθρεμπορίας και ανήκει σε τρίτο πρόσωπο, το οποίο ούτε γνώριζε ούτε όφειλε ή μπορούσε να γνωρίζει ότι ο υπάλληλός του θα διέπραττε την αξιόποινη πράξη;
- 2) Έχει το άρθρο 47 του [Χάρτη] την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 242, παράγραφος 8, του [ΝΚ], κατά την οποία μπορεί να δημευθεί μεταφορικό μέσο ανήκον στην κυριότητα προσώπου το οποίο δεν είναι το πρόσωπο που διέπραξε την αξιόποινη πράξη, χωρίς να διασφαλίζεται η άμεση πρόσβαση του κυρίου στη δικαιοσύνη προκειμένου αυτός να εκθέσει την άποψή του;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 28 Η *Apelativna prokuratura – Plovdiv* (εισαγγελία εφετών του Plovdiv, Βουλγαρία) και η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα, δεδομένου ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική νομοθεσία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Προβάλλουν, μεταξύ άλλων, ότι το εθνικό δικαστήριο δεν επικαλείται καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης από την οποία να προκύπτει επαρκής σύνδεσμος μεταξύ της διαφοράς της κύριας δίκης και του δικαίου της Ένωσης.
- 29 Συναφώς, επισημαίνεται ότι τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν ρητώς μόνο διατάξεις του Χάρτη, ήτοι το άρθρο 17 σχετικά με το δικαίωμα ιδιοκτησίας καθώς και το άρθρο 47 σχετικά με το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου.
- 30 Υπενθυμίζεται ότι το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη, όσον αφορά τη δράση των κρατών μελών, ορίζεται στο άρθρο του 51, παράγραφος 1, αυτού, το οποίο προβλέπει ότι οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 31 Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη επιβεβαιώνει την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης μπορούν να εφαρμόζονται σε όλες τις καταστάσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, αλλά όχι πέραν των καταστάσεων αυτών (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 32 Επομένως, όταν νομική κατάσταση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επ' αυτής, οι δε διατάξεις του Χάρτη των οποίων ενδεχομένως γίνεται επίκληση δεν μπορούν να θεμελιώσουν, αυτές και μόνες, την αρμοδιότητα αυτή (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 33 Κατά συνέπεια, πρέπει να κριθεί αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης περίπτωση όπως η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης, κατά την οποία το περιουσιακό στοιχείο τρίτου έχει δημευθεί υπέρ του οικείου κράτους μέλους διότι χρησιμοποιήθηκε κατά την τέλεση ποινικού αδικήματος.
- 34 Εν προκειμένω, με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην οδηγία 2014/42, η οποία επιβάλλει υποχρεώσεις στα κράτη μέλη προκειμένου, όπως διευκρινίζει η αιτιολογική της σκέψη 41, να διευκολυνθεί η δήμευση περιουσιακών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις.
- 35 Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης αδίκημα της λαθρεμπορίας δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των πράξεων επί των οποίων έχει εφαρμογή η οδηγία, με αποτέλεσμα το αντικείμενο της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνικής διαδικασίας να μην εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.
- 36 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η οδηγία 2014/42 αντικατέστησε εν μέρει την απόφαση-πλαίσιο 2005/212, η οποία αφορά, όπως ακριβώς και η οδηγία, τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος. Συγκεκριμένα, η οδηγία αυτή, σύμφωνα με την αιτιολογική της σκέψη 9, αποσκοπεί στην τροποποίηση και επέκταση των διατάξεων, μεταξύ άλλων, της εν λόγω απόφασης-πλαισίου.
- 37 Ειδικότερα, από το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/42 προκύπτει ότι η οδηγία αυτή αντικατέστησε μόνον τις τέσσερις πρώτες περιπτώσεις του άρθρου 1 καθώς και το άρθρο 3 της απόφασης-πλαισίου 2005/212 για τα κράτη μέλη τα οποία δεσμεύει η οδηγία, πράγμα που έχει ως

συνέπεια ότι τα άρθρα 2, 4 και 5 της απόφασης-πλαίσιου διατηρήθηκαν σε ισχύ μετά την έκδοση της εν λόγω οδηγίας (πρβλ. απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001», C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψη 48).

- 38 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η απόφαση-πλαίσιο 2005/212 προβλέπει στο άρθρο 2, παράγραφος 1, υπό γενικότερη διατύπωση σε σχέση με την αντίστοιχη στην οδηγία 2014/42, ότι «[κ]άθε κράτος μέλος υιοθετεί τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, η δήμευση οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από ποινικά αδικήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας άνω του έτους, ή περιουσιακών στοιχείων η αξία των οποίων αντιστοιχεί στα προϊόντα αυτά».
- 39 Εν προκειμένω, το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης αδικήμα της λαθρεμπορίας επισύρει στερητική της ελευθερίας ποινή από τρία έως δέκα έτη, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 242, παράγραφος 8, του ΝΚ συνοδεύεται από δυνατότητα κατάσχεσης του μεταφορικού μέσου που χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά του λαθραίου εμπορεύματος.
- 40 Επομένως, οι διατάξεις της απόφασης-πλαίσιου 2005/212 αποτελούν κατ' ανάγκην μέρος των στοιχείων του δικαίου της Ένωσης τα οποία, λαμβανομένων υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς της κύριας δίκης και των πληροφοριών που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο προκειμένου αυτό να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Επομένως, η νομική κατάσταση στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, στο πεδίο εφαρμογής αυτής της απόφασης-πλαίσιου.
- 41 Εξάλλου, η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο, στα άρθρα 2 και 4, αντιστοίχως, προβλέπει τους κανόνες για τη δήμευση «οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από ποινικά αδικήματα» και τα μέσα ένδικης προστασίας που έχουν στη διάθεσή τους οι θιγόμενοι από μέτρο δήμευσης. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο, με τα ερωτήματά του, τα οποία αφορούν τη νομιμότητα της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε καλόπιστο τρίτο καθώς και τα μέσα ένδικης προστασίας τα οποία μπορεί να ασκήσει ο θιγόμενος από μέτρο δήμευσης τρίτος, ζητεί κατ' ουσίαν την ερμηνεία των προαναφερθεισών διατάξεων της απόφασης-πλαίσιου 2005/212, υπό το πρίσμα των άρθρων 17 και 47 του Χάρτη.
- 42 Συνεπώς, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 43 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαίσιου 2005/212, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 17, παράγραφος 1, του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει τη δήμευση οργάνου που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του αδικήματος της διακεκριμένης λαθρεμπορίας, όταν το όργανο ανήκει σε καλόπιστο τρίτο.
- 44 Καταρχάς, επισημαίνεται συναφώς ότι η έννοια της «δήμευσης» ορίζεται στο άρθρο 1, τέταρτη περίπτωση, της απόφασης-πλαίσιου 2005/212.
- 45 Όπως, όμως, προκύπτει από τη σκέψη 37 της παρούσας απόφασης, η τέταρτη περίπτωση αυτού του άρθρου 1 αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2014/42 για τα κράτη μέλη τα οποία δεσμεύει η οδηγία αυτή.

- 46 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της κύριας δίκης είναι μεταγενέστερα της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας 2014/42 στο εσωτερικό δίκαιο, η οποία έληξε στις 4 Οκτωβρίου 2016, πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, να γίνει παραπομπή σε αυτήν την οδηγία προκειμένου να οριστεί η έννοια της «δήμευσης».
- 47 Κατά το άρθρο 2, σημείο 4, της οδηγίας αυτής, η έννοια «δήμευση» ορίζεται ως «η οριστική αποστέρηση του περιουσιακού στοιχείου την οποία διατάσσει δικαστήριο σε σχέση με ποινικό αδίκημα».
- 48 Από το γράμμα της ως άνω διάταξης προκύπτει ότι ελάχιστη σημασία έχει στο πλαίσιο αυτό αν η δήμευση συνιστά ποινή κατά το ποινικό δίκαιο ή όχι. Επομένως, μέτρο όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης, το οποίο συνεπάγεται τη μόνιμη αποστέρηση του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου, διαταχθείσα από δικαστήριο λόγω της σύνδεσής του με ποινικό αδίκημα, εμπίπτει στην εν λόγω έννοια της «δήμευσης».
- 49 Περαιτέρω, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού 2005/212 προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος υιοθετεί τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, η δήμευση οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από ποινικά αδικήματα τα οποία τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας άνω του έτους, ή περιουσιακών στοιχείων των οποίων η αξία αντιστοιχεί στα προϊόντα αυτά.
- 50 Συναφώς, είναι αληθές ότι η διάταξη αυτή δεν προσδιορίζει ρητώς το πρόσωπο του οποίου τα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να δημευθούν. Αναφέρεται μόνο στα «όργανα» που συνδέονται με ποινικό αδίκημα, χωρίς να έχει σημασία ο προσδιορισμός του ποιος τα κατέχει ή είναι ο κύριός τους.
- 51 Ωστόσο, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού 2005/212 πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 3 της εν λόγω απόφασης-πλαisiού, από την οποία προκύπτει ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματα των καλόπιστων τρίτων. Επομένως, οι διατάξεις της απόφασης-πλαisiού εφαρμόζονται κατ' αρχήν και στην περίπτωση δήμευσης περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε τρίτους, πλην όμως απαιτείται παράλληλα, μεταξύ άλλων, να προστατεύονται τα δικαιώματα των τρίτων όταν αυτοί είναι καλόπιστοι.
- 52 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη, το οποίο προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί και να τα διαθέτει.
- 53 Βεβαίως, το δικαίωμα ιδιοκτησίας που εγγυάται η διάταξη αυτή δεν συνιστά απόλυτο προνόμιο. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, η άσκηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που κατοχυρώνονται με το άρθρο αυτό μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί ανταποκρίνονται πράγματι σε επιδιωκόμενους από την Ένωση σκοπούς γενικού συμφέροντος και δεν συνιστούν, σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, δυσανάλογη και ανεπίτρεπτη επέμβαση θίγουσα την ίδια την υπόσταση του ως άνω κατοχυρωμένου δικαιώματος (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, *Adusbef και Federconsumatori*, C-686/18, EU:C:2020:567, σκέψη 85 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 54 Εν προκειμένω, η εισαγγελία εφετών του Πλοvdin, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, επισήμανε ότι ο σκοπός τον οποίο επιδιώκει η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση συνίσταται στην παρεμπόδιση, χάριν του γενικού συμφέροντος, της παράνομης εισαγωγής εμπορευμάτων στη χώρα.
- 55 Λαμβανομένης, όμως, υπόψη της αισθητής προσβολής των δικαιωμάτων των προσώπων την οποία συνεπάγεται η δήμευση περιουσιακού στοιχείου, ήτοι της οριστικής απώλειας του δικαιώματος ιδιοκτησίας επ' αυτού, επισημαίνεται ότι, όσον αφορά καλόπιστο τρίτο, ο οποίος δεν γνώριζε και δεν

μπορούσε να γνωρίζει ότι το περιουσιακό του στοιχείο χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη αδικήματος, η δήμευση συνιστά, σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, δυσανάλογη και ανεπίτρεπτη επέμβαση η οποία θίγει την ίδια την υπόσταση του δικαιώματος ιδιοκτησίας του.

- 56 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν σέβεται το δικαίωμα ιδιοκτησίας το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη, καθόσον προβλέπει ότι τα ανήκοντα σε καλόπιστο τρίτο περιουσιακά στοιχεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος της διακεκριμένης λαθρεμπορίας μπορούν να υπόκεινται σε δήμευση.
- 57 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού 2005/212, η δήμευση δεν πρέπει να εκτείνεται στα περιουσιακά στοιχεία των καλόπιστων τρίτων.
- 58 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού 2005/212, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 17, παράγραφος 1, του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει τη δήμευση οργάνου που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του αδικήματος της διακεκριμένης λαθρεμπορίας, όταν το όργανο αυτό ανήκει σε καλόπιστο τρίτο.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

- 59 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4 της απόφασης-πλαisiού 2005/212, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει τη δήμευση, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, περιουσιακού στοιχείου ανήκοντος σε πρόσωπο διαφορετικό από τον δράστη του ποινικού αδικήματος, χωρίς το πρώτο αυτό πρόσωπο να διαθέτει αποτελεσματικό μέσο ένδικης προστασίας.
- 60 Επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 4 της απόφασης-πλαisiού, κάθε κράτος μέλος οφείλει να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζει ότι οι θιγόμενοι από τα μέτρα του άρθρου 2 της εν λόγω απόφασης-πλαisiού έχουν αποτελεσματικά μέσα ένδικης προστασίας για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους.
- 61 Λαμβανομένου υπόψη του γενικού χαρακτήρα της διατύπωσης του άρθρου 4 της απόφασης-πλαisiού 2005/212, τα πρόσωπα υπέρ των οποίων τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν αποτελεσματικά μέσα ένδικης προστασίας είναι όχι μόνον εκείνα που έχουν καταδικαστεί για ορισμένο αδίκημα, αλλά και όλα τα άλλα πρόσωπα τα οποία θίγονται από τα μέτρα του άρθρου 2 της απόφασης-πλαisiού, επομένως και οι τρίτοι.
- 62 Συναφώς, επισημαίνεται επίσης ότι, κατά το άρθρο 47, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, και έχει, ιδίως, δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια.
- 63 Ειδικότερα, το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής σημαίνει ότι τρίτος του οποίου περιουσιακό στοιχείο υπόκειται σε δήμευση πρέπει να μπορεί να αμφισβητήσει τη νομιμότητα του μέτρου αυτού προκειμένου να ανακτήσει το περιουσιακό στοιχείο όταν η δήμευση δεν είναι δικαιολογημένη.
- 64 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισε στην απόφαση περί παραπομπής ότι, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, τρίτος του οποίου τα περιουσιακά στοιχεία δημεύθηκαν δεν έχει άμεση πρόσβαση στη δικαιοσύνη, οπότε δεν είναι σε θέση να προβάλει λυσιτελώς τα δικαιώματά του.

- 65 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι, σε υπόθεση όπως αυτή της διαφοράς της κύριας δίκης, τρίτος του οποίου το περιουσιακό στοιχείο έχει δημευτεί στερείται του δικαιώματος αποτελεσματικής προσφυγής.
- 66 Εξάλλου, για τον λόγο που εκτίθεται στη σκέψη 63 της παρούσας απόφασης, η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται από το επιχείρημα το οποίο προέβαλε η εισαγγελία εφετών του Plovdiv, κατά το οποίο, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο Zakon za zadalzheniata i dogovorite (νόμος περί ενοχών και συμβάσεων) παρέχει στον κύριο του δημευθέντος περιουσιακού στοιχείου τη δυνατότητα να στραφεί κατά του καταδικασθέντος για τις ζημίες που προκλήθηκαν από τη δήμευση αυτή.
- 67 Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει κρίνει, κατ' ουσίαν, ότι, σε περίπτωση κατά την οποία το κράτος έχει επιβάλει τη δήμευση και η εθνική νομοθεσία και πρακτική δεν προβλέπουν διαδικασία διά της οποίας ο κύριος μπορεί να προασπίσει τα δικαιώματά του, το κράτος αυτό δεν μπορεί να εκπληρώσει την υποχρέωση για τη θέσπιση τέτοιας διαδικασίας την οποία υπέχει από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, ζητώντας από πρόσωπο το οποίο δεν έχει δικασθεί για την αξιόποινη πράξη λόγω της οποίας επιβλήθηκε η δήμευση να ανακτήσει το περιουσιακό του στοιχείο από τρίτον (απόφαση του ΕΔΔΑ της 13ης Οκτωβρίου 2015, Ünsperd Paket Servisi SaN. Ve TiC. A. Ş. κατά Βουλγαρίας, CE:ECHR:2015:1013JUD000350308, § 32).
- 68 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4 της απόφασης-πλαisiού 2005/212, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει τη δήμευση, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, περιουσιακού στοιχείου ανήκοντος σε πρόσωπο διαφορετικό από τον δράστη του ποινικού αδικήματος, χωρίς το πρώτο αυτό πρόσωπο να διαθέτει αποτελεσματικό μέσο ένδικης προστασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 69 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού 2005/212/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2005, για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 17, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει τη δήμευση οργάνου που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του αδικήματος της διακεκριμένης λαθρεμπορίας, όταν το όργανο αυτό ανήκει σε καλόπιστο τρίτο.
- 2) Το άρθρο 4 της απόφασης-πλαisiού 2005/212, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει τη δήμευση, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, περιουσιακού στοιχείου ανήκοντος σε πρόσωπο διαφορετικό από τον δράστη του ποινικού αδικήματος, χωρίς το πρώτο αυτό πρόσωπο να διαθέτει αποτελεσματικό μέσο ένδικης προστασίας.

(υπογραφές)